

David și
Goliat

MALCOLM GLADWELL

David și Goliat

Outsideri,
inadaptați și
arta luptei cu
GIGANȚII

Traducere din engleză de
Dan Crăciun

PUBLICA

The original title of this book is:

David and Goliath: Underdogs, Misfits, and the Art of Battling Giants,
by Malcolm Gladwell

Copyright © 2013 by Malcolm Gladwell. All rights reserved.

© Publica, 2013, pentru ediția în limba română

ISBN 978-606-8360-74-4

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

GLADWELL, MALCOLM

David și Goliat : outsiders, inadaptați și arta luptei cu giganții / Malcolm Gladwell ;
trad.: Dan Crăciun. - București : Publica, 2013

ISBN 978-606-8360-74-4

I. Crăciun, Dan (trad.)

159.922.1

EDITORI:

Cătălin Muraru
Silviu Dragomir

REDACTOR:

Doru Someșan

DTP:

Florin Teodoru

DIRECTOR EXECUTIV:

Bogdan Ungureanu

DESIGN:

Alexe Popescu

CORECTURĂ:

Elena Bițu
Silvia Dumitrache

Pentru A.L. și S.F., un adevărat outsider

CUPRINS

Prefață 11

Introducere 15

PARTEA ÎNTÂI: Avantajele dezavantajelor (și dezavantajele avantajelor)

1. Vivek Ranadivé

„A fost o pură întâmplare. Vreau să spun
că tata nu jucase niciodată baschet înainte.” 31

2. Teresa DeBrito

„Clasa mea cea mai numeroasă avea
29 de copii. Ah, a fost distractiv.” 51

3. Caroline Sacks

„Dacă aș fi mers la Universitatea din Maryland,
aș lucra încă în domeniul științific.” 75

PARTEA A DOUA: Teoria dificultății dezirabile

4. David Boies

„Nu v-ați dori un copil dislexic. Sau cine știe?” 111

5. Emil „Jay” Freireich

„Cum a scos-o Jay la capăt nu știu.” 135

6. Wyatt Walker

„Iepurele este cel mai isteț animal
din câte-a făcut vreodată Dumnezeu.” 173

PARTEA A TREIA: Limitele puterii

7. Rosemary Lawlor

„Nu m-am născut așa. Mi s-a impus cu sila.” 203

8. Wilma Derksen	
„Cu toții am făcut ceva îngrozitor în viață sau am simțit impulsul de a o face.”	235
9. André Trocmé	
„Ne simțim datori să vă spunem că printre noi se află și un anumit număr de evrei.”	265
10. Mulțumiri	277
11. Note	279

Îi spuse însă Domnul lui Samuel: „Nu te uita la-nfățișarea sau la înălțimea staturii lui, pentru că Eu l-am lepădat; căci Dumnezeu nu vede așa cum văd muritorii; ei își opresc privirea la ce-i pe dinafară, însă Dumnezeu privește în adâncul inimii“.

1 Samuel 16:7

Prefață

David și Goliat nu este o carte religioasă, deși titlul său ar putea să ne ducă cu gândul la acest lucru. Autorul se folosește de povestea din Biblie doar ca punct de pornire, apoi ne poartă prin timp până în zilele noastre, trecând prin alte povești asemănătoare, din diverse domenii ale societății: învățământ, sport, sistem de sănătate, armată, mișcări populare, revolte și războaie.

Malcolm Gladwell analizează lupta dintre David și Goliat, precum un detectiv investighează o crimă, și ajunge la concluzia că deznodământul luptei nu ar trebui deloc să ne surprindă, fiind cât se poate de plauzibil. Goliat pare că posedă toate avantajele pentru a învinge – este un uriaș cu forță brută, armură și arme adecvate pentru luptă – însă în realitate, chiar aceste avantaje sunt cele care îl defavorizează în lupta cu David – suferă de gigantism și vede dublu, se mișcă greu din cauza armurii și posedă arme eficiente doar pentru o luptă de aproape. David, pe de altă parte, deși la prima vedere pare că e dezavantajat, fiind mic de statură, fără armură și cu o armă (praștie) ce pare mai degrabă adecvată pentru o joacă de copii, în realitate este rapid și agil. Nu este împovărat de armură și posedă o armă extrem de eficientă de la distanță, pe care știe să o folosească la fel de bine precum un trăgător de elită. David schimbă regulile jocului, îl surprinde pe Goliat și câștigă lupta.

Concluzia autorului – pentru această confruntare – este că nu suntem în stare să interpretăm corect lupta dintre un gigant și un outsider, ce pare a fi plăpând și inadaptat. Nu ținem cont de faptul că alte avantaje pot substitui forța și puterea. Această eroare o mai facem și astăzi. Tocmai de aceea, autorul pleacă

de la această poveste și călătorește prin timp și spațiu pentru a prezenta câteva idei importante:

1) *Aparențele înșală.* Avem o idee greșită despre ce înseamnă avantaje și dezavantaje. Ne folosim de stereotipuri și nu ținem cont de faptul că lipsa unor avantaje înăscute dezvoltă alte aptitudini ce se pot dovedi chiar mai valoroase. La fel, posesia unor avantaje ne poate defavoriza, pentru că nu suntem forțați să dezvoltăm noi abilități, să gândim și să acționăm diferit; aceste avantaje ne pot limita opțiunile.

2) *Din situații dificile pot rezulta lucruri foarte bune.* Învățăm mai mult în momentele grele decât în cele ușoare. Obstacolele sunt bune, eșecurile ne ajută și în fiecare criză zace o oportunitate de a crește. Lucrurile rele ne pot dărâma sau ridica; ține de noi cum reacționăm.

3) *Puterea are limitările sale.* Comportamentul inadecvat este doar un răspuns la modul în care oamenii sunt tratați. Este mai degrabă o problemă de angajament decât de comportament. De aceea, înainte de a da vina pe alții, e bine să ne uităm în primul rând la noi înșine. Trebuie să câștigi respect și să fii legitim înainte de a cere oamenilor să te urmeze. Dacă răspunzi prin bine la rău, în anumite situații ai șanse mai mari să obții rezultate pozitive decât folosind forță brută sau pedepse.

Stilul lui Malcolm Gladwell este deja inconfundabil. La fel ca în celelalte cărți ale sale, apărute la Editura Publica, analizează poveștile alese cu mare atenție la detalii, le privește din mai multe unghiuri și demolează stereotipurile cu argumente solide. Privește societatea de la înălțime, dar în același timp analizează situații concrete, despică firul în patru și prezintă

concluziile sale într-un mod direct, fără menajamente. Experiența anterioară de reporter își pune amprenta asupra modului în care investighează poveștile. Ai impresia că citești o carte polițistă, indiciile se dezvăluie treptat și ești în suspans până la final, când puzzle-ul este complet și toate episoadele se leagă între ele. Nu ideile în sine sunt spectaculoase, cât stilul său și exemplele prezentate. Câteodată te întrebi unde găsește toate aceste exemple atât de relevante!

Dacă ești interesat de domenii precum business, management, leadership, marketing, psihologie, sociologie sau dezvoltare personală, sigur vei găsi ceva care să-ți placă sau să te inspire în această carte. Nu e o carte doar pentru cei considerați outsiders sau inadaptați, ci este o carte pentru toți cei care vor să devină lideri atât în viața profesională, cât și în cea personală. Este o carte despre schimbarea regulilor, gândirea de tip „outside the box”, creativitate, elemente surpriză, flexibilitate, curaj, atitudine, efort susținut, simplitate, claritate, agilitate, meticulozitate, unicitate, asumarea de riscuri și motivație.

Povestea MoneyGram este foarte asemănătoare celei lui David și Goliat. Considerată odată un adversar mai slab, a avut curajul și pasiunea de a schimba regulile și de a se lupta cu orice gigant sau opreliște.

David și Goliat este o carte pe care MoneyGram o va oferi cadou tuturor angajaților și partenerilor săi, cu mesajul: „Împreună putem învinge orice uriaș sau obstacol prin creativitate, pasiune, concentrare, efort și perseverență”.

Lectură plăcută!

Andrei Dinulescu – Balkans Marketing Manager,
MoneyGram International

Introducere

Goliat

„SUNT EU CA UN CÂINE,
SĂ IEȘI ÎN CALEA MEA CU BÂTE?”

1.

În inima Palestinei antice se află regiunea cunoscută drept Șefelah, un șir de culmi și văi ce leagă Munții Iudeii aflați la răsărit de întinsa și neteda câmpie mediteraneană. Este o zonă a cărei frumusețe îți taie răsuflarea, acoperită de vii, lanuri de grâu și păduri de sicomori și terebinți. Are, de asemenea, o mare importanță strategică.

De-a lungul secolelor, numeroase bătălii s-au purtat pentru stăpânirea acelei regiuni, deoarece văile care urcă dinspre câmpia mediteraneană oferă celor de pe coastă o cale ușoară spre orașele Hebron, Betleem și Ierusalim din ținuturile înalte ale Iudeii. Cea mai importantă dintre văi este Aijalon, din nord. Dar cea mai încărcată de istorie este Elah. La Elah, Saladin i-a înfruntat pe cavalerii cruciați în secolul al XII-lea. A jucat un rol central în războaiele macabeilor cu Siria, purtate cu o mie de ani mai devreme și, pe culmile faimei, în zilele Vechiului Testament, acolo încă firavul regat al lui Israel a dat piept cu oastea filistenilor.

Filistenii erau originari din Creta. Erau un popor de navigatori care s-au strămutat în Palestina și s-au stabilit de-a lungul coastei. Israelii erau risipiți în pâlcuri prin munți, conduși de regele Saul. În a doua jumătate a secolului al XI-lea î.Hr., filistenii au început să înainteze către est, croindu-și drumul spre înălțimi de-a lungul Văii Elah. Scopul lor era să cucească lanțurile muntoase de lângă Betleem și să taie regatul lui Saul în două. Filistenii erau căliți în lupte și primejdioși, dușmani juruiți ai israeliților. Înfricoșat, Saul și-a strâns oame-nii din munți ca să le țină piept.

Filistenii și-au făcut tabăra pe culmile sudice ale Văii Elah. Israelii și-au întins corturile de partea cealaltă, pe culmile dinspre nord, astfel încât cele două oștiri stăteau față în față, despărțite de fundul văii. Niciuna nu îndrăznea să se miște. Atacul ar fi însemnat să coboare de pe dealuri și apoi să urce sinucigaș spre culmea inamică aflată de cealaltă parte. În cele din urmă, filistenii s-au săturat. Și-au trimis cel mai teribil războinic jos în vale să rezolve impasul printr-o luptă unu contra unu.

Era un gigant, de cel puțin doi metri și zece centimetri, purtând un coif de bronz și o platoșă de zale pe tot trupul. Avea o suliță scurtă, o lance și o sabie. Un slujitor mergea în fața lui, ducând un scut enorm. Uriașul i-a înfruntat pe israeliți și a strigat către ei: „Alegeți pentru voi un bărbat, iar acela să se coboare la mine! Și dacă va fi în stare să se bată cu mine și mă va ucide, atunci voi vom fi robii voștri; dar dacă eu voi birui și-l voi ucide, atunci voi veți fi robii noștri și ne veți sluji!”

* Cu unele rare excepții, impuse de textul original, citatele din Vechiul Testament sunt preluate din *Biblia sau Sfânta Scriptură*, în traducerea lui Bartolomeu Valeriu Anania, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2009, pp. 329-331 (n.t.).

În tabăra israelită, nimeni n-a clintit. Cine-ar fi putut să biruie un adversar atât de înfricoșător? Atunci, un tânăr cioban care venise din Betleem cu ceva de-ale gurii pentru fărtașii lui, a ieșit în față și s-a oferit să primească lupta. Saul nu a fost de acord. „Cu niciun chip nu vei fi tu în stare să mergi împotriva Filisteanului, ca să te bați cu el, de vreme ce tu ești un copilandru, pe când el e războinic din tinerețile lui.“ Dar ciobanul a rămas neclintit. Dăduse piept cu dușmani mai cumpliți decât acesta, i-a răspuns el. „Robul tău păștea oile tatălui său; și când un leu sau un urs venea și lua vreo oaie din turmă, atunci alergam după el și-l loveam și-i scoteam oaia din gheare.“ Saul nu avea de ales. S-a înduplecat și ciobanul a coborât în fugă spre uriașul proțâp în vale. „Vino tu la mine și-ți voi da trupul păsărilor cerului și fiarelor pământului!“, a strigat din rărunchi uriașul când l-a văzut pe adversarul său apropiindu-se. Astfel a început una dintre cele mai faimoase bătălii din istorie. Numele gigantului era Goliat. Tânărul cioban se numea David.

2.

David și Goliat este o carte despre ceea ce se întâmplă atunci când oameni obișnuiți dau piept cu giganții. Prin „giganți“ înțeleg adversari puternici de orice fel – de la armate și războinici grozavi până la dizabilitate, nenoroc și asuprire. Fiecare capitol spune povestea unei alte persoane – celebră sau necunoscută, de rând ori scripitoare – care s-a confruntat cu o provocare disproporționată și a fost nevoită să-i facă față. Trebuie să joc ca la carte ori să-mi urmez instinctul? Să perseverez ori să mă dau bătut? Să ripostez ori să iert?

Prin aceste povești, vreau să explorez două idei. Prima este aceea că mare parte din ceea ce noi considerăm de preț în

lumea noastră izvorăște din aceste tipuri de conflicte inegale, deoarece actul de-a înfrunta niște copleșitoare șanse potrivnice naște măreție și frumusețe. Și în al doilea rând, faptul că de regulă înțelegem greșit aceste conflicte. Le interpretăm anapoda. Le răstălmăcim. Giganții nu sunt ceea ce credem noi că sunt. Aceleași calități ce par să le dea putere sunt adeseori sursele unor mari slăbiciuni. Iar faptul de a fi un outsider poate să *schimbe* oamenii în chipuri pe care frecvent nu izbutim să le apreciem: poate să deschidă uși, să creeze oportunități, să lumineze și să facă posibil ceea ce altminteri ar fi părut de neconceput. Ne trebuie o mai bună călăuză pentru a da piept cu giganții – și nu există un loc mai potrivit de unde să înceapă călătoria noastră decât confruntarea epopeică dintre David și Goliat de acum trei mii de ani din Valea Elah.

Atunci când Goliat a strigat către israeliți, el cerea ceea ce se numea „o luptă în doi“. Era o practică obișnuită în lumea antică. Cele două părți aflate în conflict urmăreau să evite o mare vărsare de sânge într-o bătălie deschisă alegând câte un războinic care să le reprezinte într-un duel. De exemplu, istoricul roman din secolul I î.Hr. Quintus Claudius Quadrigarius relatează bătălia epică în care un războinic gal a început să-și bată joc de adversarii săi romani. „De îndată, vorbele lui au stârnit indignarea unui anume Titus Manlius, un tânăr de cea mai aleasă obârșie“, scrie Quadrigarius. Titus l-a provocat pe gal la duel:

A pășit în față, nerăbdând ca vitejia romană să fie rușinos mânăjită de către un gal. Înarmat cu un scut de legionar și o sabie spaniolă, l-a înfruntat pe gal. Lupta lor s-a purtat chiar pe podul [de peste Râul Anio] în prezența ambelor oștiri, fiind urmărită cu multă îngrijorare. Iată cum s-au ciocnit: potrivit metodei sale de luptă, galul se apăra cu scutul scos în față, așteptând să fie atacat;

bizuindu-se mai mult pe curaj decât pe dibăcie, Manlius și-a izbit scutul său în pavăza galului și l-a dezechilibrat. În vreme ce galul încerca să-și recapete poziția, Manlius a lovit din nou cu scutul în pavăza dușmanului, pe care l-a silit să dea înapoi. În acest chip, s-a strecurat pe sub sabia galului și l-a împuns în piept cu sabia lui spaniolă... După ce l-a hăcuit, Manlius i-a tăiat galului capul, i-a smuls limba, pe care și-a înfășurat-o, plină de sânge cum era, în jurul gâtului.

La asta se aștepta Goliat – ca un războinic de seama lui să se apropie pentru o luptă corp la corp. Nu i-a trecut nicidecum prin minte că bătălia s-ar purta oricum altcumva și s-a pregătit în consecință. Pentru a se feri de lovituri la corp, a îmbrăcat o tunică minuțios lucrată, alcătuită din sute de solzi din bronz petrecuți unii peste alții. Cămașa de zale îi acoperea brațele și trupul până la genunchi, cântărind pesemne peste o sută de livre. Picioarele îi erau ferite de niște apărători de bronz, de care atârnavu plăcuțe de bronz care-i ocroteau laba piciorului. Purta un coif greu de metal. Avea trei arme diferite, toate adaptate luptei de aproape. Ducea o țepușă scurtă, făcută pe de-a-ntregul din bronz, care era în stare să străpungă un scut sau chiar o platoșă. La șold purta o sabie. Iar arma lui de căpătâi era o sulită de un soi aparte, al cărei mâner de metal era „gros cât sulul de la războiul de țesut“. De sulită era legată o coardă și-un angrenaj complicat de greutate, care-i îngăduiau să fie slobozită cu extraordinară forță și precizie. După cum scrie istoricul Moshe Garsiel, „în ochii israeliților, această sulită extraordinară, cu greul său mâner și al ei vârf lung și masiv de fier, azvârlită de brațul puternic al lui Goliat, părea în stare să străpungă dintr-o lovitură orice scut și orice platoșă de bronz“. Vă dați seama de ce niciun israelit n-a ieșit în față ca să dea piept cu Goliat?

Și iată-l pe David. Saul încearcă să-i dea sabia și platoșa lui, ca să aibă măcar o șansă în luptă. David refuză. „Nu voi putea să merg cu astea“, a spus el, „că nu-s deprins cu ele.“ În schimb, el se apleacă și culege de pe jos cinci pietre netede și le bagă în desaga de pe umăr. Coboară apoi la vale, ducând cu el bâta ciobănească. Goliat îl zărește pe băietanul ce se apropia și se simte jignit. Se aștepta la o luptă cu un războinic călit. În locul lui, vede un cioban – un băiețandru având una dintre cele mai umile ocupații – ce părea că vrea să-și folosească bâta de cioban ca pe o măciucă împotriva sabiei lui Goliat. „Sunt eu ca un câine“, spune Goliat, arătând spre ciomag, „să ieși în calea mea cu bâte?“

Ceea ce urmează a intrat în legendă. David pune o piatră în punga de piele a unei praștii și-o aruncă în fruntea descoperită a lui Goliat. Uriașul se prăbușește, amețit. David fuge către el, smulge sabia gigantului și-i taie capul. „Iar filistenii, văzând că viteazul lor a murit“, sună relatarea biblică, „au luat-o la fugă.“

Bătălia este miraculos câștigată de către outsider care, după toate așteptările, n-ar fi avut cum să câștige. Acesta este chipul în care ne-am spus unii altora povestea timp de multe veacuri. Așa a ajuns expresia „David și Goliat“ să fie implantată în limbă – ca o metaforă a victoriei improbabile. Iar problema acestei versiuni a evenimentelor este că aproape totul în ea este greșit.

3.

Oștirile antice erau alcătuite din trei tipuri de luptători. Mai întâi, cavaleria – bărbați înarmați călări sau în care de luptă. În al doilea rând, infanteria – soldați pedestri care pur-

tau platoșe, săbii și scuturi. În al treilea rând, luptătorii lansatori de proiectile sau ceea ce am numi astăzi artileria: arcași și, mai importanți, prăștiași. Prăștiașii aveau o pungă de piele prinsă pe cele două laturi cu câte o bucată de frânghie. Puneau o piatră sau o bilă de plumb în pungă, o roteau din ce în ce mai repede în cercuri tot mai largi, după care slobozeau un capăt al frânghiei, aruncând piatra la mare distanță.

Aruncarea cu praștia cerea un grad extraordinar de măiestrie și de exercițiu. Dar în mâini experimentate, praștia era o armă devastatoare. Tablouri medievale zugrăvesc prăștiași ce loveau pasărea în zbor. Se spune că prăștiașii irlandezi erau în stare să nimerească o monedă de la depărtarea de unde o puteau zări, iar în Cartea Judecătorilor din Vechiul Testament, prăștiașii sunt descriși ca având o precizie la „fir de păr“. Un prăștiaș experimentat putea să ucidă ori să rănească grav la o distanță de până la 183 de metri.* Romanii aveau chiar o trusă specială de clești fabricați pentru îndepărtarea pietrelor care fuseseră înfipte în trupul unui biet soldat de o praștie. Imaginați-vă că stați în fața unui pitcher** din Major League Baseball în timp ce acesta aruncă spre capul vostru o minge de baseball. E totuna cu a înfrunța un prăștiaș – numai că proiectilul nu este o minge de plută și piele, ci o piatră dură.

Istoricul Baruch Halpern susține că praștia era atât de importantă în tehnica militară antică, încât cele trei tipuri de luptători se contrabalansau reciproc, aidoma fiecărui gest din

* Recordul din lumea modernă de aruncare a pietrei cu praștia a fost stabilit în 1981 de către Larry Bray: 437 de metri. Evident, la acea distanță, precizia are de suferit (n.a.).

** *Pitcher*: jucătorul dintr-o echipă de baseball care aruncă mingea cu putere sau mai lent, dar cu efect, către jucătorul din echipa adversă aflat la bătaie – așa-numitul *batter* sau *hitter*, care încearcă să respingă mingea lovind-o cu o bătă specială. Pitcherii de top pot să arunce mingea de baseball cu peste 150 de kilometri pe oră, distanța dintre pitcher și batter fiind de aproximativ optsprezece metri (n.t.).

jocul piatră, foaie, foarfece.* Cu sulițele lor lungi, infanteriștii împlătoșați puteau să țină piept cavaleriei. În schimb, cavaleria putea să-i înfrângă pe lansatorii de proiectile, deoarece caii se mișcau prea repede pentru ca artileria să țintească așa cum trebuie. Iar lansatorii de proiectile erau mortali pentru infanterie, pentru că un soldat masiv, îngreunat de armură, era o țintă sigură pentru un prăștiaș care lansa proiectile de la o sută de yarzi depărtare. „Din acest motiv expediția ateniă în Sicilia a eșuat în Războiul Peloponesiac“, scrie Halpern. „Tucidide descrie pe larg cum infanteria grea a Atenei a fost decimată în munți de infanteria ușoară băștinașă, mai ales prin folosirea praștiilor.“

Goliat este infanteria grea. El crede că e pe cale să se bată în duel cu un alt infanterist greu înarmat, așa cum Titus Manlius s-a luptat cu galul. Când spune: „Vino tu la mine și-ți voi da trupul păsărilor cerului și fiarelor pământului!“, fraza-cheie este „Vino tu la mine“. Adică apropie-te ca să purtăm o luptă de la mică distanță. Când Saul încearcă să-l îmbrace pe David în armură și-i dă o sabie, el pornește de la aceeași presupuziție. El presupune că David se va lupta cu Goliat mână la mână.

David însă nu are câtuși de puțin intenția să respecte ritualul unei lupte în doi. Când îi spune lui Saul că omorâse lei și urși în viața-i de cioban nu o face numai ca dovadă a curajului său, ci și pentru a indica deopotrivă și altceva: că el are de gând să se bată cu Goliat tot așa cum învățase să se lupte cu fiarele sălbatice – ca aruncător de proiectile.

* Piatră-foaie-foarfecă se joacă în doi cu mâinile: pumnul (care simbolizează piatra) bate foarfeca (reprezentată prin degetul arătător și cel mijlociu depărtate în formă de V); foarfeca bate foaia de hârtie (palma), care bate piatra. Dacă ambii jucători arată aceeași figură, este egalitate (n.t.).

El *fuge* către Goliat, deoarece, lipsit de armură, are viteză și manevrabilitate. El pune o piatră în praștie și o răsuțește de jur-împrejur, tot mai repede, până la șase sau șapte rotații pe secundă, țintind proiectilul către fruntea lui Goliat – singurul punct vulnerabil al gigantului. Eitan Hirsch, un expert în balistică din Forțele Armate Israeliene, a făcut recent o serie de calcule, arătând că o piatră de mărime obișnuită, aruncată de un maestru prăștiaș la o distanță de 35 de metri l-ar fi izbit pe Goliat în frunte cu o viteză de 34 de metri pe secundă – mai mult decât suficient ca să-i străpungă țeasta și să-l lase inconștient sau mort pe loc. În termeni balistici privind efectul letal, este echivalentul unui pistol modern de calibru mediu. „Constatăm“, scrie Hirsch, „că David putea să-l fi țintit și nimerit pe Goliat în puțin mai mult de o secundă – un timp atât de scurt, încât Goliat nu ar fi fost capabil să se apere și în decursul căruia el ar fi fost static din toate punctele de vedere.“

Ce putea să facă Goliat? Căra pe el peste o sută de livre de armură. Era pregătit pentru o luptă de aproape, în care putea să rămână pironit, apărându-se de lovituri cu platoșa și lovind năprasnic cu sulița lui. L-a urmărit pe David apropiindu-se, la început cu dispreț, pe urmă surprins și apoi cu un sentiment ce nu putea fi altul decât groază – pe măsură ce i s-a înfripat gândul că lupta la care se aștepta luase brusc o altă formă.

„Tu vii spre mine cu sabie și cu suliță și cu pavăză; eu însă voi merge spre tine în numele Domnului Celui-Atotputernic, Dumnezeu al oastei lui Israel, pe care tu ai ocărât-o astăzi. El, Domnul, te va da astăzi în mâna mea și te voi omorî și-ți voi lua capul... Și toată adunarea va cunoaște că nu cu sabie și cu suliță mântuiește Domnul – căci al Domnului este războiul – și Domnul vă va da în mâinile noastre.“

De două ori pomenește David sabia și sulița lui Goliat, ca și cum ar vrea să sublinieze cât de profund diferite sunt intențiile sale. După care scoate o piatră din desaga lui ciobănească și, în acel moment, nimeni dintre cei ce priveau de pe înălțimile din ambele părți n-ar fi considerat improbabilă victoria lui David. El era un prăștiaș, iar prăștiașii bat infanteria, cu mâinile legate.

„Goliat are împotriva lui David tot atâtea șanse“, scrie istoricul Robert Dohrenwend, „pe câte ar avea un războinic din Epoca Bronzului înarmat cu o sabie împotriva unui adversar înarmat cu un pistol automat de calibrul 45.“

4.

De ce au fost atâtea neînțelegeri legate de acea zi din Valea Elah? La un nivel, duelul dezvăluie absurditatea presupuzițiilor noastre legate de putere. Motivul care îl face pe regele Saul să fie sceptic față de șansele lui David este faptul că David este mărunț, pe când Goliat este mare. Saul gândește puterea în termeni de forță fizică. El nu apreciază faptul că puterea poate să se manifeste și în alte forme – prin încălcarea regulilor, prin înlocuirea forței cu iuțeala și surpriza. Saul nu este singurul care comite această greșeală. În paginile care urmează, voi argumenta că și noi continuăm să comitem aceeași eroare și astăzi, în modalități care au consecințe în toate privințele, de

* Moshe Dayan, ministrul Apărării din Israel – arhitectul uimitoarei victorii a Israelului în Războiul de Șase Zile din 1967 – a scris, de asemenea, un eseu despre povestea lui David și Goliat. Conform lui Dayan, „David a luptat împotriva lui Goliat nu cu arme inferioare, ci (dimpotrivă) cu armament superior; iar măreția lui nu a constat în voința de a intra în bătălie cu unul mult mai puternic decât el. Ci în faptul că a știut cum să exploateze o armă prin intermediul căreia un ins slab putea să elimine avantajul [adversarului] și să devină mai puternic“ (n.a.).

la felul în care ne educăm copiii până la modul în care combatem criminalitatea și dezordinea.

Dar mai este aici încă o problemă, și mai adâncă. Saul și israeliții cred că știu cine este Goliat. Ei îl măsoară și se reped să tragă concluzii despre ceea ce ei cred că este în stare. Dar, în realitate, ei nu-l *văd*. Adevărul este că purtarea lui Goliat derutează. Se presupune că este un luptător foarte puternic. Dar el nu se comportă ca atare. El coboară în vale însoțit de un scutier – un slujitor ce pășește în fața lui, cărându-i scutul. În vremurile antice, scutierii îi însoțeau adeseori în bătălie pe arcași, pentru că un soldat care folosește un arc cu săgeți nu are o mână liberă cu care să poarte indiferent ce mijloc de protecție pentru sine. Însă de ce Goliat, un ins care provoacă la o luptă sabie contra sabie, are nevoie de un al treilea, purtând un scut de arcaș?

În plus, de ce-i spune lui David: „Vino tu la mine“? De ce nu se poate duce Goliat către David? Relatarea biblică subliniază lentoarea mișcărilor lui Goliat, un lucru bizar de spus despre unul care se pretinde a fi un erou cu puteri infinite. În orice caz, de ce nu reacționează Goliat mai iute la vederea lui David coborând dealul fără sabie, scut sau armură? Când îl zărește pe David pentru prima oară, prima lui reacție este să se simtă jignit, deși ar fi trebuit să fie cuprins de groază. Pare să nu-și dea seama de ce se petrece în jur. Mai este și acel bizar comentariu pe care-l face după ce, în sfârșit, îl zărește pe David cu bâta lui ciobănească: „Sunt eu ca un câine, să ieși în calea mea cu bâte?“ Bâte la plural? David nu are decât o singură bâtă.

Ceea ce mulți experți în medicină cred acum este că, de fapt, Goliat are o serioasă problemă medicală. Arată și vorbește ca unul ce suferă de așa-numita acromegalie – o boală cauzată de o tumoră benignă a glandei pituitare. Tumora cauzează o supraproducție de hormoni de creștere, ceea ce ar putea să

explice talia extraordinară a lui Goliat. (Cel mai înalt om din istorie, Robert Wadlow, suferea de acromegalie. La moartea sa, măsura 2,47 metri și aparent încă mai creștea.)

În plus, unul dintre efectele secundare ale acromegaliei îl constituie problemele de vedere. Tumorile pituitare pot să se dezvolte până ce ajung să apese nervii ce duc spre ochi, cu rezultatul că oamenii afectați de acromegalie suferă adeseori de o vedere sever limitată și de diplopie sau vedere dublă. De ce era condus Goliat spre fundul văii de către un slujitor? Pentru că acesta era călăuza lui vizuală. De ce se mișcă atât de lent? Pentru că lumea din jurul lui este încetoșată. De ce-i trebuie atât de mult timp până să priceapă că David schimbase regulile? Pentru că nu-l vede pe David decât atunci când acesta este foarte aproape. „Vino tu la mine și-ți voi da trupul păsărilor cerului și fiarelor pământului!“, strigă el și în această cerere se ascunde un semn de slăbiciune. *Trebuie să vii până la mine pentru că, altminteri, nu te pot găsi.* Și mai e apoi și altcumva inexplicabila frază „Sunt eu ca un câine, să ieși în calea mea cu bâte?“ David nu avea decât o bâta. Goliat a zărit două.

Ceea ce au văzut israeliții de pe vârful dealului era un gigant înfricoșător. În realitate, tocmai ceea ce-i dăruise uriașului statura era, de asemenea, sursa celor mai mari slăbiciuni ale sale. Este aici o lecție plină de forță despre bătăliile cu toate tipurile de giganți. Cei puternici și tari nu sunt întotdeauna ceea ce par.

David s-a îndreptat în fugă înspre Goliat, însuflețit de credință și curaj. Goliat a fost orb la apropierea lui – după care s-a trezit la pământ, prea mare, prea lent și cu privirea prea tulbure ca să priceapă cum s-au sucit sorții. De-atâta timp am spus acest gen de istorii greșit. *David și Goliat* ne arată cum să le spunem bine.